

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н ГЕОРГИ ГЪОКОВ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И
СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА В
ОСТАВКА

Относно: Жалби във връзка с условията за кандидатстване с проекти към Национална програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ГЪОКОВ,

Като застъпник за правата на хората с увреждания и във връзка с оплаквания от граждани, бих искала да изразя становището си по Националната програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност (Програмата), по която бе обявена покана за кандидатстване със срок 27 юни 2022 г.

Отбелязвам, че някои от дадените от омбудсмана препоръки по време на обществените консултации по програмата за 2022 г. бяха взети предвид, с което гражданите са облекчени по отношение на изискванията при кандидатстване. Въпреки подобренията, в програмата са залегнали изисквания, които създават допълнителни затруднения за гражданите с увреждания, което е повод за настоящите препоръки.

Програмата има важно значение за хората с увреждания с намалена подвижност, за упражняване на правата им и за воденето на независим и активен живот.

Уязвимият характер на целевата група на Програмата изисква условията за кандидатстване да бъдат максимално облекчени, при използване на всяка допустима възможност за служебно набиране на необходимите документи и освобождаване на нуждаещите се от заплащане на излишни такси.

Във връзка с изложеното бих искала да обърна внимание на следното:

1. Смятам, че е недопустимо участието в програмата да е съпроводено с необходимостта от инвестиране на лични средства за изготвяне на инвестиционни планове, чрез които хората с увреждане да могат да се ползват от правото си на достъп до жилищна среда. Изработването на инвестиционен проект е специализирана експертна дейност, която е високо платена. За граждани, които са в тежко социално положение, липсата на подкрепа за покриване на разхода за разработване на инвестиционен проект се оказва непреодолима пречка за кандидатстване по Програмата и ефективното упражняване на правото им на достъпна жилищна среда. Принудени да се издържат с ограничени средства заради трайна неработоспособност, хората с

увреждания са допълнително ограничени от невъзможността самостоятелно да финансират изработването на задължителна документация, с която обаче не е гарантирано и одобрението на техния проект. Обръщам внимание, че държавата има задължение да предостави на хората с увреждания достъпна жилищна среда и не би следвало гражданите да понасят финансовата тежест за да се ползват от своите права. В това отношение смятам, че е важно да се намери подходящ институционален подход в подкрепа на хората с увреждания при изработване на инвестиционен проект, каквито добри практики вече се наблюдават (чрез ангажирането на студенти от строителни специалности, чрез публично-частни партньорства на ниво централна или местна власт и др.) или да се осигури възможност за покриване на разходите, свързани с набирането на необходимите документи и изготвянето на инвестиционните проекти от хората с увреждания.

2. Изискват се документи, които са с **нотариална заверка** и които задължават правоимащите и активно легитимираните представители на етажната собственост да **извършват допълнителни разходи** и да отделят от времето си за набавянето им – например нотариално заверен образец от подписа на лицето, представляващо сдружението.

3. **Сериозен проблем, който омбудсманът постави** и при обсъждането на Програмите за достъпна среда и лична мобилност от предходните години, и който остава неразрешен в настоящия текст на програмата, **е свързан с изискването за живеещите в многофамилни жилищни сгради, в режим на етажна собственост да подават документи чрез сдружение, учредено и вписано по Закона за управление на етажната собственост.**

Неоспорим факт е, че в много от жилищните сгради, които са в режим на етажна собственост, собствениците не желаят да учредяват сдружения. Съгласно уредбата в Закона за управление на етажната собственост създаването на сдружение не е задължително и е оставено на волята на собствениците чрез гласуване в Общото събрание. Необходимо е значително мнозинство, за да се вземе решение за подобна структура, което включва собственици, представляващи не по-малко от 67 на сто идеални части от общите части на етажната собственост.

Това се явява **непреодолима пречка** за голям брой хора с увреждания, които се нуждаят от подкрепата на държавата за изграждане на достъпна среда. Създават се и **предпоставки за неравно третиране**, като гражданите с увреждания, които живеят в режим на етажна собственост, са поставени в по-неблагоприятно положение спрямо тези хора с увреждания, които живеят в собствени къщи.

Не на последно място по значение, **предложението за подаване на документи чрез сдружение, както за представяне на актуално решение на общото събрание на собствениците за участие по Компонент 1 е в противоречие с текста на чл. 184, ал. 3 от Закона за устройството на територията (ЗУТ)**, в който е изрично установено, че за изграждането или поставянето на съоръжения по чл. 184, ал. 1 от ЗУТ в съсобствен имот или в

общите части на сгради в режим на етажна собственост не се изисква съгласието на останалите съсобственици в имота, съответно на собствениците на самостоятелни обекти в етажната собственост.

Въз основа на горното, представям на Вашето внимание следните **препоръки**, които имат за цел да защитят правата на хората с увреждания на достъп до жилищна среда и лична мобилност:

- 1) Програмата да предвиди възможност за **предоставяне на техническа помощ** в подкрепа на хората с увреждания при подготовка на тяхната документация, или, да се осигури възможност за покриване на разходите, свързани с набирането на необходимите документи и изготвянето на инвестиционните проекти от хората с увреждания;
- 2) Да се опрости в максимална степен документацията за участие в програмата, като се вземат предвид ангажиментите на администрацията за служебно удостоверяване;
- 3) **Да се коригират ограниченията** в чл. 6, ал. 3, т. 2 и съответно в чл. 20, ал. 5, т. 2 от текста за недопускане на нуждаещи се до кандидатстване, а именно – към датата на кандидатстване да нямат неизпълнени задължения към МТСП по предходни договори. Възможно е да съществуват случаи, при които подаващите заявления да реализират дейности и по други проекти към социалното министерство в периода на кандидатстване и да имат задължения, които обаче да са текущи и да не са просрочени. Не е правилно тези хора да бъдат лишавани от подкрепа, при положение че са добросъвестни;
- 4) Смятам още, че за постигане на максимална информираност на кандидатстващите е добре и в обявите по двата Компонента – в чл. 10 и чл. 23, **да бъдат включени възможностите за защита** при несъгласие с решението на министъра на труда и социалната политика и отхвърляне на предложените проекти.

Изразявам увереност, че представените въпроси и направените предложения ще бъдат обсъдени и взети предвид при оценка изпълнението на настоящата програма и преди обявяването на следващата покана по Националната програма за достъпна жилищна среда и лична мобилност.

На основание чл. 28 от Закона за омбудсмана, очаквам да ме информирате в нормативно установения срок за предприетите действия във връзка с направените препоръки.

С уважение,

**ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**